

ДИРЕКТИВА 2002/74/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 23 септември 2002 година

за изменение на Директива на Съвета 80/987/ЕИО относно сближаването на законодателствата на държавите-членки, свързани със защитата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на работодателя

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 137, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията¹,

като взеха предвид становището на Икономическия и социален комитет²,

след консултация с Комитета за регионите,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора³,

като имат предвид, че:

- (1) Точка 7 от Хартата на Общността за основните социални права на работниците, приета на 9 декември 1989 г., постановява, че завършването на вътрешния пазар следва да доведе до подобряване на условията за живот и работа на работниците в Европейската общност, като това подобрене следва да обхваща, тогава когато това е необходимо, усъвършенстване на някои аспекти от регламентацията на заетостта, като например, процедурите за масови уволнения, както и тези, свързани с несъстоятелността.
- (2) Целта на Директива 80/987/ЕИО⁴ е да осигури минимално ниво на защита на работниците, в случай на неплатежоспособност на техния работодател. За да се постигне това, директивата въвежда задължение за държавите-членки да създадат орган, който да осигури изплащането на неуредените претенции на засегнатите работници.

¹ ОВ № С 154 Е, 29.05.2001г. стр.109.

² ОВ № С 221Е, 07.08.2001г. стр.110.

³ Становище на Европейския парламент от 29 ноември 2001г. (все още непубликувано в ОВ), Обща позиция на Съвета от 18 февруари 2002 г. (ОВ № С 119Е, 22.05.2002 г. стр.5) (все още непубликувана в ОВ). Решение на Съвета от 27 юни 2002 г.

⁴ ОВ №L 283, 28.10.1980 г. стр.23. Директива, последно изменена и допълнена през 1994 г. с Акта за присъединяване.

- (3) Под промени в законодателството в държавите-членки, свързано с неплатежоспособността и развитието на вътрешния пазар, се има предвид задължението да бъдат възприети част от разпоредбите на настоящата директива.
- (4) Постигането на правна сигурност и прозрачност изисква също така да се направят някои пояснения, свързани с обхвата и някои определения в Директива 80/98/ЕИО. В частност, възможните изключения, които са предоставени на държавите-членки, следва да бъдат посочени в разпоредбите за привеждане в действие на директивата, като Приложението към нея бъде отменено.
- (5) С оглед гарантирането на справедлива защита на засегнатите работници, при определението за състоянието на неплатежоспособност, следва да бъде адаптирано към новите тенденции в законодателствата на държавите-членки, като в обхвата си включва и процедурите при неплатежоспособност, различни от ликвидацията. В този контекст, държавите-членки следва, с оглед определянето на отговорността на гарантиращата институция, да могат да предвидят, когато състоянието на неплатежоспособност води до няколко производства по неплатежоспособност, това състояние да се разглежда като едно цяло производство по неплатежоспособност.
- (6) Следва също да се гарантира, че работниците, посочени в Директива 97/81/ЕО от 15 декември 1997 г. относно рамковото споразумение за почасова трудова заетост, сключено между Съюза на обединенията на предприятията и работниците от Европа (СОПРЕ), Европейския център на публичните предприятия (ЕЦПП) и Европейската конференция на синдикатите (ЕКС)⁵, Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за рамково споразумение за труд с фиксиран срок, сключено от ЕКС, СОПРЕ и ЕЦПП⁶ и Директива 91/383/ЕИО на Съвета от 25 юни 1991 г., допълваща мерките за насърчаване на подобряването на безопасните и здравословни условия на труд на работниците със срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение⁷, не са изключени от обхвата на настоящата директива.
- (7) С цел осигуряване на правна сигурност за работниците в случай на неплатежоспособност на предприятията, извършващи дейност в няколко държави-членки, както и за да се укрепят правата на работниците в съответствие с практиката на Съда на европейските общности, следва да се въведат разпоредби, които изрично да указват институцията, компетентна за изплащане на неизплатените вземания на работниците в такива случаи и да установяват като цел на сътрудничеството между компетентните

⁵ ОВ № L 14, 20.01.1998 г. стр. 9. Директива, последно изменена и допълнена с Директива 98/23/ЕО (ОВ № L 131, 05.05.1998 г. стр. 10).

⁶ ОВ № L 175, 10.07.1999 г. стр. 43.

⁷ ОВ № L 206, 29.07.1991 г. стр. 19.

административни органи на държавите-членки ранното удовлетворяване на неуредени претенции на работниците. По-нататък, е необходимо да се даде гаранция, че съответните механизми са правилно установени чрез създаване на разпоредби за сътрудничество между компетентните административни органи в държавите-членки.

- (8) Държавите-членки могат да поставят граници по отношение отговорността на гарантиращите институции, които следва да бъдат съобразени със социалната цел на директивата, като бъдат взети предвид различните нива на претенции.
- (9) С цел да се улесни идентифицирането на процедурите при неплатежоспособност, особено в случаи, които имат трансгранични измерения, следва да се въведат разпоредби, задължаващи държавите-членки да уведомяват Комисията и другите държави-членки за видовете процесуални правила при неплатежоспособност, които да водят до намеса на гарантиращия орган.
- (10) Директива 80/987/ЕИО следва също да бъде съответно изменена.
- (11) Тъй като целите на предложените действия, и по-специално, изменението на някои разпоредби на Директива 80/987/ЕИО, чрез които се вземат предвид промените в дейностите на предприятията в Общността, не биха могли да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки, и в този смисъл, те биха могли да бъдат по-добре постигнати на ниво Общност, Общността може да предприеме мерки, в съответствие с принципа на субсидиарност, така както са изложени в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, така както е установен в същия член, действието на настоящата директива не следва да се разпростира по-далеч от необходимото за постигането на тези цели.
- (12) Комисията следва да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад по действието и прилагането на настоящата директива и по-специално по отношение новите форми на заетост, появяващи се в държавите-членки.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Директива 80/987/ЕИО се изменя както следва:

1. заглавието се заменя със следното:

“Директива на Съвета 80/987/ЕИО от 20 октомври 1980 г. относно защитата на работниците в случай на неплатежоспособност на техния работодател”;

2. Раздел I се заменя със следното:

“РАЗДЕЛ I

Обхват и определения

Член 1

1. Настоящата директива се прилага спрямо претенции на работници и служители, произтичащи от трудови договори или от трудови правоотношения и, които съществуват по отношение на работодатели, които са в състояние на неплатежоспособност по смисъла на член 2, параграф 1.

2. Държавите-членки могат чрез изключения да изключат претенциите на някои категории работници и служители от обхвата на настоящата директива тогава, когато съществуват други форми на гаранция, когато се установи, че те дават на засегнатите лица закрила, съответстваща на тази, която се осигурява от настоящата директива.

3. Когато такива разпоредби вече се прилагат в националното им законодателство, държавите-членки могат да продължат да изключват от обхвата на настоящата директива:

- а) домашни прислужници, наети от физическо лице;
- б) рибари, получаващи частично възнаграждение;

Член 2

1. За целите на настоящата директива работодателят се счита в състояние на неплатежоспособност, когато е поискано започване на колективна процедура, основана на неплатежоспособността на работодателя, така както е предвидено в съответните закони, подзаконови и административни разпоредби на държавата-членка, и включва частично или цялостно отнемане на активите на работодателя, определяне на ликвидатор или лице, изпълняващо подобна задача, и органът компетентен по силата на споменатите по-горе разпоредби:

- а) е решил да открие производството, или
- б) е установил, че предприятието или бизнесът на работодателя е окончателно прекратен и наличните му активи са недостатъчни, за да се обоснове откриването на процедурата.

2. Настоящата директива не накърнява националното законодателство по отношение на понятията “служител и работник”, ”работодател”, ”възнаграждение”, “придобито право” и “право в ход на придобиване”.

Все пак, държавите-членки не могат да изключат от обхвата на настоящата директива:

- а) служители и работници на почасова работа по смисъла на Директива 97/81/ЕО.
- б) работници на срочен трудов договор по смисъла на Директива 1999/70/ЕО.
- в) работници с временно трудово правоотношение по смисъла на член 1, параграф 2 на Директива 91/283/ЕИО.

3. Държавите-членки не могат да подлагат правото на работниците и служителите да се позовават на настоящата директива на изискването за минимален срок на трудовия договор или трудовото правоотношение.
4. Настоящата директива не засяга правото на държавите-членки да разширяват защитата на работниците по отношение на други състояния на неплатежоспособност, например състояние на постоянно фактическо спиране на плащанията, установено от процедури, различни от посочените в параграф 1, които са предвидени в националното законодателство.

Такива процедури, все пак, не създават за институциите на други държави-членки задължение за гарантиране в случаите, посочени в Раздел III а.”

3. Членове 3 и 4 се заменят със следното:

“Член 3

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят това гарантиращият орган да гарантира, по реда на член 4, изплащането на неуредени претенции, произтичащи от трудови договори или трудови правоотношения, включително, тогава, когато се предвижда от националното законодателство, обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение.

Претенциите, които се погасяват от гарантиращия орган, представляват плащания по неуредени претенции, отнасящи се към период преди, и/или, тогава когато е приложимо, след определена от държавите-членки дата.

Член 4

1. Държавите-членки имат възможността да ограничат отговорността на гарантиращия орган, посочена в член 3.
2. Когато държавите-членки упражняват предоставената им в параграф 1 възможност, те следва да определят продължителността на периода, за който гарантиращият орган посреща неуредените претенции. Въпреки това, той не може да бъде по-кратък от период, покриващ възнаграждението за последните три месеца на трудовото правоотношение преди или след датата, упомената в член 3. Държавите-

членки могат да включат този минимален тримесечен срок в препоръчителния период с продължителност не по-малка от шест месеца.

Държавите-членки, които имат препоръчителен период не по-малък от 18 месеца, могат да ограничат периода, за който неуредените претенции се посрещат от гарантиращия орган до осем седмици. В такъв случай, онези периоди, които са най-благоприятни за работника или служителя се използват за калкулиране на минималния период.

3. Наред с това, държавите-членки могат да въвеждат тавани за плащанията, извършвани от гарантиращия орган. Тези тавани не трябва да падат под нивото, което е социално съвместимо със социалната цел на настоящата директива.

Когато държавите-членки се възползват от тази възможност, те следва да информират Комисията за методите, използвани при определянето на тавана”.

4. Въвежда се следният раздел:

РАЗДЕЛ III

Разпоредби, свързани с транснационални случаи

Член 8а

1. Когато едно предприятие, което извършва дейност на територията на най-малко две държави-членки е в състояние на неплатежоспособност по смисъла на член 2, параграф 1, органът отговорен за изплащане на неуредените претенции на работниците и служителите следва да бъде органът в държавата-членка, на чиято територия те работят или обикновено полагат труд.
2. Обхвата на правата на работниците и служителите се определя по правото, регулиращо компетентния гарантиращ орган.
3. Държавите-членки следва да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че в случаите, посочени в параграф 1, решенията, взети в контекста на процедурата при неплатежоспособност, посочена в член 2, параграф 1, която е поискана в друга държава-членка, са взети предвид при определянето на състоянието на неплатежоспособност на работодателят, по смисъла на настоящата директива.

Член 8б

1. За целите на прилагането на член 8а, държавите-членки следва да предвидят разпоредби за обмен на съответна информация между компетентните си административни органи и/или гарантиращите органи, посочени в член 3, като направят възможно, по-специално, информирането на гарантиращия орган, отговорен за изплащането на неуредените претенции на работниците и служителите.

2. Държавите-членки следва да съобщят на Комисията и останалите държави-членки подробна информация за контакт с техните компетентни административни органи и/или гарантиращи органи. Комисията следва да направи тази информация публично достъпна.”

5. В Член 9 се добавя следният параграф:

“Изпълнението на настоящата директива не трябва, при никакви обстоятелства, да бъде основание за намаляване, с сравнение с настоящото положение в държавите-членки, по отношение на общото ниво на защита на работниците в приложното ѝ поле.”

6. В член 10 следва да се добави следната точка:

“в) при отказ или намаляване на отговорността, посочена в член 3, или на гаранционното задължение, посочено в член 7, в случаите когато служителът за негова/нейна сметка или заедно със свои близки роднини, е бил собственик на съществена част от предприятието или бизнеса на работодателя и е имал значително влияние върху дейността му”.

7. Добавя се следният член:

“Член 10а

Държавите-членки уведомяват Комисията и другите държави-членки за видовете национални процедури при неплатежоспособност, които попадат в обхвата на настоящата директива, както и за всякакви свързани с това промени. Комисията публикува предоставените ѝ съобщения в “Официален вестник” на Европейските общности.”

8. Приложението се заличава.

Член 2

1. Държавите-членки приемат необходимите законови, подзаконови и административни разпоредби, за да приведат законодателството си в съответствие с настоящата директива преди 08 октомври 2005 г. Те незабавно уведомяват Комисията за това.

Те прилагат разпоредбите, посочени в първата алинея, при всяко положение на неплатежоспособност на работодател, настъпило след влизането в сила на разпоредбите на настоящата директива.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условиата и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

Член 3

Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в “Официален вестник” на Европейските общности.

Член 4

Най-късно до 04 октомври 2010 г., Комисията следва да предостави на Европейския парламент и на Съвета доклад по прилагането на настоящата директива в държавите-членки.

Член 5

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 23 септември 2002 година.

За Европейския парламент:

P. Cox

Председател

За Съвета:

M. Fischer Boel

Председател